

I N P R I M U M I S E N.

4

Vt autem est in Phyllophilo Mathematico. Nam speculator ens ut dicit quantitatem, vel continuam, vel

Vellineam, vel figuram, vel corpus, vel numerum.

(discretam.

Scientia vero speculatoria rationalis est illa que versatur circa ens, & obiectum Intellectus, quod quidem fabricatum est ab intellectu, & nisi esset intellectus nullo pacto talia entia inuenirentur. Ita obiecta sunt.

Termini: clementia.

Dictiones.

Orationes.

Propositiones, &

Argumentationes.

Ita omnia ex intellectu sunt.

Ideo vocantur rationis quia

a ratione, & intellectu. Hinc

Opus duplex.

R. quod opus est duplex. Primum est opus intellectus. Et opus voluntatis. Opus intellectus non tollit

quod scientia non dicatur speculatoria, quia semper est circa scire. Nam licet demo. & diffinitio que sunt

instrumenta logica sint gratia aliarum scientiarum, id est, ut acquirantur aliae scientiae non propter hoc

toliunt quin sit speculatoria. Nam semper finis est scire tantum. Ideo logica docet quomodo sit formanda,

propositio affirmativa, & negativa, quomodo argumentandum sit ad probandam conclusionem physi-

cam: Mathematicam, & Metaphysicam.

Hoc modo etiam Arithmetica qua ordinatur ad numerandum, quod est opus intellectus.

Astronomia que ordinatur ad metendum quantitatem celi, & stellarum, & eorum motum.

Grammatica & Rethorica que ordinantur ad formandum sermones congruos, & ornatos, & inornatos,

non diceretur speculatoria quia sunt ad opus, sed falsum est quia est opus intellectus tantum, q. est intelligere.

2. Opus verum dicitur esse voluntatis quia non solum speculator ad intra sed exit ad extra, sed mouet ma-

nus, sed scribit, sed laborat. Haec quo ad speculatoria.

Practica vero actus versatur circa humanas operationes regulandas, ut bene, & moraliter fiant.

Ideo practica ethica regulat operationes proprias cuiuslibet hominis volentis bene ac studiose vivere.

Economica regulat per virtutem prudentiae omnes actiones domus familiaris, quae sunt.

Scientia Practica, aut speculatoria.

Vir. Parentes. Dominus. Vir. Servi.

Vxor. Filii. Servi.

Scientia speculatoria quia in hoc, quod amba veritatem pro obiecto habent.

2. Sicut speculatoria habet pro obiecto verum, sic practica habet bonum, & nullus sub mali ratione opera-

3. Vt speculatoria habet unum primum finem complectum, ut fundamentum primae veritatis, & omnium

principiorum complexorum quod est illud famosissimum de quolibet dicitur affirmatio, & negatio, & de

nullo illorum ambo. Ita practica ponit hoc principium. Bonum est appetendum, & malum vitandum.

4. Vt speculatoria sumit propositionem vniuersalem, & sub illa aliam vniuersalem vt in Barbara, vel

particulariem vt in Darij. Sic practica etiam sumit vniuersalem, & sub illa aliam vniuersalem & par. Ut Parentes

particulariem vt in Darij. Sic practica etiam sumit vniuersalem, & sub illa aliam vniuersalem & par. Ut Parentes

sumunt honorandi: hic est parentes, ergo honorandus.

Differunt etiam quia speculatoria concludit vniuersaliter, & particulariter. Practica vero semper facit

conclusionem particulararem. Ratio quia tendit ad opus, & operationes sunt singulares.

Quo ad 4. quod est principale. Queritur in qua classe dicitur Theol. An sit in classe scientie speculatoriae.

An practice. R. Doctor noster in 1. sent. q. 4. Prologi & dicit tria principia.

1. Declarat quid significent haec voces practica, & praxis.

2. In qua potentia sit practica: An in intellectu an in voluntate.

3. Quod Theologia est magis practica quam speculatoria.

Quo ad primum d. Doctor q. practica, & praxis si differunt. Nam practica dicitur esse habitus ille quo

nos facile operam adificationem: gubernationem, & similia: Ideo ars, & prudenter sunt practica.

Praxis vero est ipsa operatio. Hoc habetur ab Arist. Eth. Com. 1. Praxis est secundum electionem ho-

minini energiam, id est, operatio.

Quo ad potentiam d. quod practica est non in voluntate, vt inquit Scotus, sed est in intellectu. Probat

ex Arist. 2. Metaphys. dicente. Scientia operativa quamvis utatur ratiotinatione non tamen perscrutatur de

causaliter nisi vt scientes eam agant. Confirmat quia oes virtutes morales habent pro fine operationem

Ratio formalis habitus practici est ratiotinatio, finis est opus.

Quo ad tertium d. quod Theologia est magis practica, & praxis quam speculatoria. Probat.

Scientia Theologica magis ordinatur, tam in via, quam in patria, ad operari, quam ad scire, ergo magis.

Practica quam speculatoria. Probat antecedens. Scientia diuina habet maius studium vt homines obser-

uerunt precepta decalogi, & vt seruanti Deo in via, & in patria quam vt sciunt illa, ergo magis practica

quam speculatoria.

Confiratur a primo Theologo Magistro qui primum cepit facere & postea docere. Apparet. Quia

multi sciunt Theologiam, at quia non operantur damnatur, & simplices cum precepta obseruentur, saluantur

licet ne sciant Theologiam, ergo magis practica quam speculatoria.

Apparet in primo Angelo, qui licet fuerit optimus speculatorius in Theologia tamen fuit reiectus a glo-

ria quia noluit operari, & seruire quod erat principale. His igitur concluditur quod magis dicitur practica

quam speculatoria. AD VERVS hanc opinionem in surgunt strenuissimi viri & solemniores.

Godelicus.

Godofredus dicit quod est magis speculatoria qua practica hac de causa. Illa scientia

dicitur principaliter, & speculatoria cuius finis ultimus est scire tantum. At finis ul-

timus Theologia est ducere hominem in Dei cognitionem dicente scriptura. Hac est

vita eterna vt cognoscas te, & quem misisti, ergo. Idem assentit Henricus quia d. quod

est magis speculatoria quia finis est Deum videre.

2. Visio

Verba ad rem
conferre face-
re quod dicit.

Godelicus.

Egidius.

Henricus &

S. Thomas.